

לפני 25 שנה

בשער האחורי של הגיליון מפרסם יגאל אלון מאמר תחת הכותרת, "כך ניצחנו!" הוא מפרט בו את הסיבות שהביאו לנצח הונה של ישראל בקרבות מלחמת השיחרור. בגיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה מובלט סיקור הניגות יומי-העצמאות, ובתוכן מוצע צה"ל בחיפה ומיפגן-לילה צבאי באיזשדיון רמת-גן, בלוית תמונות.

בשער הגיליון: מפקד הפלמ"ח לשעבר יגאל אלון.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הוקרש ברובו להגיגות יומי-העצמאות ה-5 של מדינת ישראל (השנה יוערך יומי-העצמאות באיחור, בשל היותה שנה מעוברת). הכתבה המרכזית נשאה את הכותרת: "האם נקבר הפלמ"ח?" היא מנתחת את הישגי ומישגי הפלמ"ח, להגל הופעת "ספר הפלמ"ח". הכתבה פרשה את גלוית הרמויות שניצבו בראש פיקוד הפלמ"ח: יצחק שדה, יגאל אלון, אורי ברנר, יצחק רבין*, יוסף טכנר ואחרים. מתוך גוף הכתבה מתבררת הערכה של תפקיד הפלמ"ח בניבוש תורת-הלחימה הישראלית.

"העולם הזה" 809 חאריך: 23.4.53

אלימות נגד יאשה חפץ * השידוך הראשון של המלך חוסיין * אשה סנה על "המטריאליזם הוולגארי" * רוח הפלמ"ח עוד לא מתה"

העם

עליהן באש ערכה בהן חיפושים. היתה זו הפרה של החוק הבינלאומי. בתגובה על הפעולה המצרית השמיע הרמטכ"ל הישראלי אזהרה חריפה. **תנאי לשיחרור.** מאז נעצרה ספינת המיפרישים המצרית סמור במים הטריטוריאליים של ישראל בדרום הארץ, התפתחה מלחמה קרה בין ישראל למצרים סביב שאלת חסינות כלי שיט הנתפסים במים טריטוריאליים. בגלל סחר החופים המפותח בין סוריה והלבנון לבין מצרים, נכנסות ספינות ערביות למים ישראלים לעתים קרובות, בעיקר מהמת מג האוויר וקילקולים.

למדינת ישראל ישנו הסכם עם סוריה ולבנון לפיו מותרות ספינות תועות לארץ צן, באופן אוטומטי, באמצעות ועדות שביתות-ההנשק המעורבות. הסכם כזה אינו קיים עם המצרים. כתנאי לשיחרור סמור, תבעה ישראל הסדר בדבר השיט בחופים. אך המצרים סירבו, וטענו כי בעוד שיכולה להיות סיבה כלשהי לספינה עריבית לעבור לאורך חופי ישראל, אין כל הצדקה טבעית להימצאה של ספינה ישראליה דרומה מעזה, שהרי אין לישראל כל מיסחר עם לוב או צפון-אפריקה.

הנעליים המסומרות רקעו על הארץ. היריות וההדו במרחב. הכידונים הבהיקו. התופים רעמו. משני עברי הכביש, מסביב לזירת האיזשדיון, עמד או ישב קהל צופים. שום במאי גאוני לא היה יכול להציג ליה כסמל בצורה מושלמת יותר את הרצון מצב היסודי של מדינת ישראל בשנת 1953. שנת חמש לעצמאותה: מישוה ורונן פקודות, מישוה צועד בסך — והאורח עומד מן הצד, כצופה פאסיבי, מתפעל, מקטרב או משתעמם.

לא על כידונים. היתה דרושה מהפכה כדי לשנות את המצב הנפשי הזה במדינה כולה, להפוך את עצמאות ישראל שוב לעניינו הפרטי של כל גבר, אשה וילד, מן עד דגורו. אולם לא היתה דרושה מהפכה כדי לשנות את תוכנית יום העצמאות. לשם כך היה צורך, פשוט, לבדוק מחדש את התפיסה היסודית של מהות העם.

עצמאות ישראל לא הושגה בכידונים בלבד, ואין לה אם תשב על כידונים בעתיד. הכידון רק אישר את העובדות שנוצרו בכוח הפטיש והאת. וגם המדינה לא תנוע קדימה אלא על גלגליה-השיניים של מכר-נתיחה.

יום העצמאות היה צריך לשקף מצוי-אות זו. במקום להסתפק במיצעדי היילים, הוא היה צריך להיות מחוזה-נעק על גבי הבמה הגדולה של המדינה, בהשתתפות רבבות הגיבורים האמיתיים של העצמאות, פועלים וחקלאים, פקידים וחילים. **שבתון פירוס.** אולם המלאך שפרס את כנפיו על יום זה לא היה מלאך העבור דה. להיפך, כימעט בכל המישרדים החשרים בים שבתה העבודה למעשה משך כמה ימים. פקדי ממשלה וראשי מוסדות ענו לכל השאלות והמישאלות: "אחרי יום זה עצמאות" המכונות שהונעו זה עתה, אחרי חופשות פסח, נעצרו שוב לחופשת העצמאות.

בשנה שעברה הפגין ראובן אלוני, איש האדמות המבורות במישרד-החקלאות, את כוחו בקפיצות דרך המדורה בשייך מר-גיס. השנה שוב ישב ליד המדורה, אך גמר נע מקפיצות: הוא חיכה בכל רגע ללידת בנו/בתו הבכור, שהיתה צריכה להיערך, לפי חישוב מדוייק, באותו לילה.*

התמונות שקישטו את חדרו של החניך חוסיין איבן-טאלאל איבן-עבדאללה, מלך ירדן, היוו תמיד נושא לשיחה במיכללה הצבאית הבריטית סאנדהרסט. החניכים הי מעטים שהמלך הביישן והמסתגר היה מן מין לחדרו התפלא מן העובדה שלא היתה עניין: יאשה חפץ עצמו.

בדומה למלך פירוס המנוח, לפני 2293 שנה, יכלה המדינה להיאנח: "עוד כמה ימי חג כאלה בשנה, ואבדנו!"

ביטחון
מילחמה רטובה
בעוד מתכוננת ישראל לחוג את יום עצי מאותה החמישי, התכנסו בקאהיר תריסר קצינים ערביים, נציגי ועדות שביתת-ההנשק המעורבות של מצרים, ירדן, סוריה ולבנון. במיקרה או שלא במיקרה, היה להם על מה לדבר:
● המילחמה-הועירה לאורך הגבול הי ירדני, ששככה במיקצת מאז מאורעות הי כפר פלמה, שוב היתה בסימן עליה. קצרה יבולדמים מחודש.
● אונית מילחמה מצרית עצרה בלב ים סירות דייג ישראליות, ולאחר שפתחה

אף תמונה של בחורה באוסף התצלומים. האשה היחידה שהופיעה בהם היתה אמו של חוסיין, המלכה זייין. בכל פעם ששיחת חבריו נסבה על הנרי שא של אהבה וטיוילים עם נערות, היה המלך מראה סימני מבוכה ומבקש להתר ליה את הנושא. כאשר נשאל פעם מה, בכל זאת, תוכניותיו, שהרי צריכה להיות מלכה בירדן, השיב: "יש כבר מלכה לי- ירדן — אמי".
אולם כאשר גם אמו הציגה לו אותה השאלה, לא ידע המלך הצעיר מה לע-נות. היה זה בלוזאן, שווייץ, לפני כשנה, שעה שאביו טלאל אושפו במוסד לחולי-רוח. "ירדן זקוקה למלך, בני", אמרה לו. "ואתה זקוק למלכה". חוסיין הסמיק. **בחירת אמו.** מאז פרחו שמועות לא מעטות. אמרו כי עמד לשאת את הנסיכה פריאל, בתו של המלך המודח פארוק. זה היה לפני ההפיכה במצרים. אמרו כי הת-ארס לנסיכה סעודית. זה היה בשעת ברי-קור טלאל אצל המלך עבד-אל-עזיז אל-סעוד, קשרו את שמו גם עם בת מישפחת הרודן הסורי שישאקלי.
ככל שהי 2 במאי 1953, יום הכתרתו, קרב והלך רבו הניחושים. כי אין לשער שמלך ערבי שהגיע לגיל ההכתרה ישב רווק על כיסאו. חוסיין עצמו הגיע כנראה לאותה המסקנה: בחצר המלכותית ברבתי עמון מדברים בגלוי על בחירת-ליבו — או ליתר דיוק — על בחירת אמו.
כי המלך חוסיין ראה רק פעם אחת בחייו את מי שעתידה להיות, בשבועות הקרובים, אשתו. אילו היתה לו בחירה חופשית, ייתכן שלא היה בוחר בה, אך "לשבות המדינה" נמצא כי דוגיה עבד אל-חביבי היא בת-זוג מתאימה למלך ירדן. העובדה שהיא מבוגרת ממנו עלולה להיי ראות כבלתי רצויה בעיני חוסיין, נמוך הקומה הרזה. אך לא בעיני אמו ויר-עציה. "דוגיה היא נערה יציבה ונכונה, כיאה למלכה, ולא נערה קלת דעת והפכ-פכה", הם אומרים וממוסופים: "גם המלך אינו נער; הוא לפחות בעשר שנים מבוגר מכפי גילו. הוא יודע מה ערכן של הנאות חולפות לעומת חשיבות תפקידו."

אנשים

● בשנה שעברה הפגין ראובן אלוני, איש האדמות המבורות במישרד-החקלאות, את כוחו בקפיצות דרך המדורה בשייך מר-גיס. השנה שוב ישב ליד המדורה, אך גמר נע מקפיצות: הוא חיכה בכל רגע ללידת בנו/בתו הבכור, שהיתה צריכה להיערך, לפי חישוב מדוייק, באותו לילה.*
● חברו ליד המדורה, יהושע ("ג'וש") פלמון גיחם את אלוני בבדיחה על היהודי שאשתו התלוננה כי אינה מר-גישה בטוב. תשובת היהודי: וכי מי מר-גיש את עצמו בטוב בימים אלה?
● כשעבר גבר נושא מגשים ליד המדור-רה, שאל פלמ"חאי התיק: "מי זה?" ענה רעהו: "מה איכפת לך? שים לב למגשים!" העיר הראשון לשכנו, מי שהיה ראש המיפי-קדה הארצית של ההגנה: "זוהי הגישה המטריאליסטית!" השיב **משוה סנה**: "כן, אבל זהו המטריאליזם הוולגארי!"
● אמר פקיד גבוה כשחזו במיצעד יום-העצמאות בחיפה, וראה כיצד מצדיע הי רמטכ"ל **מרדכי** ("מוטקה") **מקלף** בישיר-בה ומקבל את המיסדר כשהוא מרכיב מישקפי-שמש: "רוח הפלמ"ח עוד לא מתה!"

* אשתו של ראובן אלוני היא חברת הכנסת שולמית אלוני.

נערך ערב יום-העצמאות החמישי של מדינת ישראל, לפני 25 שנים. במיצעד שולבו תרגילים צבאיים בתחמושת זוהרת, ומיצעד-לפידים של הגדנ"ע (בתמונה) שעליו הושם הדגש בתקופת כהונת דויד בן-גוריון.

עליו כתב העולם הזה לפני 25 שנה: "אש המיבצעים, אליטיזם בעל כושר-ג'י-תוח מצוייק, מתכנן גדול. בלט בכוח ההיגון, המוח המתכנן של מטה הפלמ"ח."